

**UCHWAŁA Nr XLVII/247/22
Rady Gminy w Baćkowicach
z dnia 29 marca 2022r.**

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r. poz. 559 ze zm.), oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021r. poz. 1249) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2022 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Baćkowice.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Krzysztof Grzyb

Uzasadnienie do Uchwały Nr XLVII/247/22
Rady Gminy w Baćkowicach
z dnia 29 marca 2022r.

w sprawie: uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2022.

Zgodnie z art. 6 ust.1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Realizacja powyższych zadań w Gminie Baćkowice prowadzona będzie w oparciu o Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, którego głównym celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie. W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Baćkowice na rok 2022 jest w pełni uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Krzysztof Goryb

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE NA ROK 2022**

Wstęp

Podstawową grupę społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. To rodzina wywiera kluczowy wpływ na zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina jest miejscem, gdzie dziecko dokonuje pierwszych prób w kontaktach społecznych, doświadcza ograniczeń i wzmocnień w rozwoju oraz nabiera zaufania do otaczającego go świata. Zadaniem rodziny jest zaspokajanie podstawowych potrzeb: bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku, uznania. Rodzina modeluje wzorce zachowań, przekazuje wartości i normy. Jednak coraz częściej zdarza się, że rodziny nie wywiązują się ze swoich zadań. Zamiast poczucia bezpieczeństwa jest strach i niepewność, zamiast miłości - ból i cierpienie, zamiast szacunku i uznania - ośmieszanie i upokarzanie. Dom rodzinny powinien być miejscem, w którym człowiek czuje się kochany, potrzebny. Dla wielu osób dorosłych i dzieci dom nie stanowi azylu lecz jest miejscem, gdzie regularnie doświadcza cierpienia fizycznego i psychicznego. Krzywdzenie dziecka odciska piętno na wszystkich sferach rozwojowych. Ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne, rozwój umysłowy oraz stan psychiczny. Rodzina, w której podstawowe więzi oraz kryteria funkcjonowania zostały zaburzone, kształtuje młodego człowieka na osobę pozbawianą elementarnych umiejętności funkcjonowania na poziomie emocjonalnym i społecznym. Rodzina jest więc najważniejszym środowiskiem w życiu każdego człowieka. Jednak nie wszyscy mogą się cieszyć harmonią życia domowego. Jednym z najistotniejszych problemów w obecnych czasach jest zjawisko przemocy domowej. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. To działanie powodujące narażenie tych osób na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność (w tym seksualną), powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne. Zgodnie z art. 207 §1 Kodeksu Karnego przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Podstawowym aktem prawnym, regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki realizacji zadań zespołu interdyscyplinarnego w celu skutecznego działania i reagowania na doniesienia o przemocy w rodzinie. Potrzeba opracowania takiego dokumentu dla Gminy Baćkowice wynika nie tylko z przesłanek formalnych (ustawa o pomocy społecznej oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na gminę obowiązek opracowywania i realizowania programu), ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy.

I. Teoretyczne podstawy zjawiska przemocy w rodzinie

W piśmiennictwie przedmiotu można spotkać różnorodne ujęcia terminu przemoc w rodzinie. Według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.¹ Definicja ta określa, iż stosowanie przemocy dotyka wielu sfer życia człowieka tj.: sfery fizycznej, seksualnej, psychicznej i emocjonalnej. Dotyka ona jeszcze jednej, jakże istotnej sprawy – za przemoc uznajemy, każdy nawet jednorazowy incydent rażący w godność drugiego człowieka, nie musi on więc mieć charakteru ciągłego.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej przez przemoc psychiczną, seksualną oraz ogólne zaniedbanie jako czwarty rodzaj przemocy.

¹ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1249) art.2,ust.2.

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do tego dochodzi. Mianowicie za przemoc fizyczną możemy już uznać sam fakt lub intencje sprawcy, w ramach których chce on fizycznie skrzywdzić drugą osobę. Przemoc fizyczna może więc przejawiać się wielorako poprzez: popychanie, bicie, policzkowanie, kopanie, drapanie, plucie, szarpanie za włosy, duszenie, okaleczenie, użycie broni, napaść itp.

Bardzo często z przemocą fizyczną łączy się przemoc psychiczna często nazywana zamiennie przemocą emocjonalną. Ten rodzaj przemocy posiada trzy zasadnicze cechy. Pierwszą z nich jest to, iż sprawca posiada w miarę upływu czasu nad swoją ofiarą coraz większą kontrolę, która rozciąga się nie tylko na to, co ofiara robi w domu, ale także w pracy lub poza nią. Drugą ważną cechą jest na pewno świadomość, że agresor w swoim postępowaniu kieruje się przemyślaną taktyką działania, a nawet często stosuje specjalistyczne techniki nacisku psychologicznego. Ostatnią, jakże istotną cechą tej formy przemocy, na którą zwraca uwagę autor, są konsekwencje, jakie pozostawia on po sobie w psychice ofiary. Dojście do pełnej sprawności psychicznej po jej stosowaniu jest czasami niemożliwe, a jeśli nawet zdarzy się, to zajmuje ono rodzinie bądź ofierze wiele lat.²

Zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych to przemoc seksualna. Ten rodzaj przemocy jest w Polsce jeszcze zbyt mało rozpoznawany. Często bowiem zdarza się, że kobiety nie zdają sobie sprawy, iż wymuszanie na nich przez mężów współżycia seksualnego bez ich zgody jest po prostu przestępstwem, przyjmującym miano gwałtu, za co grożą sankcje karne – takie same, jak przy gwałcie dokonanym na osobie obcej.³

Ostatnim, czwartym rodzajem przemocy, jest zaniedbanie. Najogólniej rzecz ujmując, jest to niezaspokojenie jak również uniemożliwienie zaspokojenia podstawowych potrzeb fizycznych oraz emocjonalnych, zarówno partnera jak i pozostałych członków rodziny, a w szczególności dziecka.

Od kiedy w społeczeństwie polskim zaczęto głośno mówić o zjawisku przemocy w rodzinie, o jej wieloaspektowych konsekwencjach, pojawia się problem, w jaki sposób skutecznie pomagać ofiarom tego zjawiska oraz jakie podjąć działania, aby im w przyszłości przeciwdziałać. Należy zdać sobie sprawę z tego, że prawo, jako najbardziej przydatny instrument przeciwstawienia się przemocy, nie jest jedynym sposobem na jej powstrzymanie.

II. Podstawa prawna programu

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny
- Ustawa z dnia 28 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz formularzy „Niebieska Karta”

III. Analiza zjawiska przemocy na terenie Gminy Baćkowice

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2022 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu w latach 2017-2021.

Trudno jest określić w sposób jednoznaczny wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy Baćkowice w związku z powszechnym występowaniem przemocy ukrytej, nie ujętej w statystykach. Ilość Niebieskich Kart założonych na terenie gminy Baćkowice prezentuje poniższa

² M. Szpringer, E. Laurman-Jarząbek, ks. A. Drapała, *Profilaktyka uzależnień i przemocy w rodzinie diagnoza i propozycje rozwiązań systemowych w środowisku lokalnym*, Kielce Wydawnictwo Stachurski 2005 s.46.

³ red. R. M. Ilnicka, J. Cichła, *Wybrane aspekty przemocy. Diagnoza i profilaktyka*, Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT”, Toruń 2009, s.114.

tabela.

Tabela 1. Ilość Niebieskich kart założonych na terenie gminy Baćkowice w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok				
	2017	2018	2019	2020	2021
Ilość Niebieskich Kart - ogółem	6	4	6	13	10

Zródło: OPS Baćkowice

Jak widać z powyższej tabeli, ilość zakładanych Niebieskich kart na przestrzeni ostatnich lat wzrosła. W roku 2020 oraz 2021 widać wyraźny wzrost ich liczby, mogło to mieć związek ze społeczną izolacją wywołaną przez pandemię COVID-19.

Przemoc w rodzinie od wielu lat była marginalizowana, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Obecnie działalność różnych służb pomocowych ma nieco inny charakter. Panuje przekonanie, iż pomoc rodzinom z problemem przemocy powinna iść wielotorowo. Może ona przyjąć formę oddziaływania pomocowego, prozdrowotnego, psychologicznego, ale także prawnego.

Podmiotami uprawnionymi do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

Tabela 2 przedstawia liczbę wszczętych procedur Niebieskie Karty przez poszczególnych przedstawicieli uprawnionych podmiotów na przestrzeni lat 2017-2021. Z zaprezentowanych danych wynika, iż wszystkie formularze Niebieska Karta Część A sporządzane były przez funkcjonariuszy Policji. Najczęściej dokonuje się to podczas przeprowadzanych interwencji domowych.

Tabela 2. Liczba NK sporządzonych przez uprawnione do tego organy w latach 2017-2021

Liczba Niebieskich Kart sporządzonych przez uprawnione do tego organy	Rok					
	2017	2018	2019	2020	2021	
W tym wypełnione przez:	Pomoc społeczną	-	-	-	-	-
	Policję	6	4	6	13	10
	Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-	-	-	-	-
	Oświatę	-	-	-	-	-
	Ochronę Zdrowia	-	-	-	-	-
	Ogółem	6	4	6	13	10

Zródło: OPS Baćkowice

W dalszej kolejności, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie opracowuje, ale również realizuje plan pomocy w indywidualnym przypadku wystąpienia takiego zdarzenia. Warto w tym miejscu wspomnieć, iż do pracy z konkretną rodziną dotkniętą problemem przemocy powołana zostaje w każdym przypadku grupa robocza. Składa się ona z osób, które

bezpośrednio mają kontakt z daną rodziną w terenie, a co za tym idzie pracują z nią na co dzień. Ilość osób w rodzinach objętych w dany działania w ramach procedury 'Niebieska Karta przedstawia tabela poniżej.

Tabela 3. Liczba osób objętych pomocą ZI w latach 2017-2021

Liczba osób objętych pomocą ZI	Rok				
	2017	2018	2019	2020	2021
Kobieta	4	7	9	10	11
Mężczyzna	7	5	8	13	3
Dziecko	-	1	-	-	10
Ogółem	11	13	17	23	24

Zródło: OPS Baćkowice

Aby móc skutecznie realizować poszczególne działania zapisane w planie pomocy, bardzo ważne jest na tym etapie prowadzenie monitoringu sytuacji rodzin, w których występuje problem przemocy. Wszystkie działania podejmowane przez członków zespołu, czy też grupy roboczej muszą być udokumentowane, co może być wykorzystane w postępowaniu przygotowawczym wszczynanym wobec sprawcy.

Przemoc może dotknąć każdego z nas, dlatego tak ważne jest stworzenie odpowiedniego, skutecznego i profesjonalnego systemu pomocy ofiarom i sprawcom przemocy domowej. Równie ważne jest stworzenie na terenie gminy odpowiedniej infrastruktury i przeznaczenie odpowiednich środków finansowych na walkę ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

IV. Założenia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Głównym założeniem programu jest przyczynienie się do ograniczenia skali problemów i skutków przemocy domowej. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ofiarę przemocy jak i edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych zachowań i postaw. Zasadą nadrzędną programu jest ścisła współpraca podmiotów, które świadczą pomoc w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

1. Zasoby instytucjonalne gminy Baćkowice:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Baćkowicach
- Punkt Przyjęć Interesantów obsługiwany przez KPP w Opatowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baćkowicach
- Placówki oświatowo-wychowawcze (szkoły, przedszkole)
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Baćkowicach
- parafie
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. uzależnień i profilaktyki w Baćkowicach.

2. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary
- zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy
- za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi osoba stosująca przemoc
- nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia dla przemocy w rodzinie
- należy zrozumieć reakcję ofiary
- podstawowe zadanie – ograniczyć występowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.

3. Czynniki gwarantujące właściwą realizację programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym
- dobra znajomość środowiska lokalnego
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią

- otwartość i chęć współpracy specjalistów

- silne więzi rodzinne,

- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu

4. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie

- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

- brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów

- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach

- niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej

- poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc

- ubóstwo

- zbyt mała dostępność do specjalistów

- brak zainteresowania programami korekcyjno - edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie

- brak infrastruktury socjalnej w gminie

- brak Komisariatu / Posterunku Policji w gminie.

5. Odbiorcy programu:

- rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy (małoletnie dzieci i młodzież, osoby dorosłe)

- osoby stosujące przemoc w rodzinie

- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

V. Cele programu

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego i kompleksowego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc domową.

Cele szczegółowe:

Cele szczegółowe	Zadania	Działania	Wskaźniki osiągnięcia celu	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży	Współorganizowanie kampanii społecznych	Plakaty, ulotki, kampanie profilaktyczne itp.	Liczba plakatów, ulotek, kampanii profilaktycznych itp.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe	2022
2. Zapewnienie rodzinom w których występuje zjawisko przemocy kompleksowej pomocy	Udzielenie natychmiastowej pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci oraz osób starszych	Prowadzenie wsparcia przez wykwalifikowaną kadrę, zapewnienie schronienia ofiarom przemocy, rozpoczęcie procedury Niebieskiej Karty	Liczba udzielonych porad, liczba interwencji, liczba wypełnionych Niebieskich kart, liczba osób którym udzielono schronienia.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświata, Punkt Informacyjno-konsultacyjny ds. uzależnień i profilaktyki,	2022

				Komenda Powiatowa Policji w Opatowie	
	Wspieranie działań osłonowych z pomocy społecznej zapewniających bezpieczeństwo socjalne ofiarom przemocy domowej	Prowadzenie poradnictwa socjalnego oraz pracy socjalnej	Ilość udzielonych porad	Ośrodek Pomocy Społecznej	2022
	Udzielanie pomocy w formie świadczeń finansowych i niefinansowych	Przyznanie świadczeń finansowych i niefinansowych	Ilość udzielonych świadczeń	Ośrodek Pomocy Społecznej	Na bieżąco
	Motywowanie do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	Informowanie o programie	Liczba udzielonych informacji	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, PCPR w Opatowie, Komenda Powiatowa Policji w Opatowie	Na bieżąco
3. Zintegrowanie środowisk oraz zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników, służb i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Uczestnictwo w spotkaniach szkoleniach ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Udział w spotkaniach, konferencjach, warsztatach, szkoleniach	Liczba spotkań	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oświata	2022

VI. Monitoring programu

Z realizacji Programu zostanie sporządzone sprawozdanie do dnia 31 marca 2023 roku.

VII. Finansowanie Programu

Zadania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Baćkowice na rok 2022 będą finansowane ze środków własnych gminy i innych źródeł.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Krzysztof Czymb